

Lumina Giroceană

PUBLIKAȚIE CULTURAL-ISTORICĂ ȘI DE INFORMAȚIE • ANUL III • NR. 2 (6) • 2012

Preotul Horia Vișoiu

S-a născut la 6 septembrie 1910 în Vărădia de Mureș dintr-o familie fruntașă. Se stabilește în comuna Giroc în anul 1933, înlocuindu-l pe părintele David Voniga, iar cel care l-a determinat să se prezinte la concursul pentru postul oferit de biserica ortodoxă din Giroc a fost prietenul său de o viață, Dimitrie Rotariu. Fiind foarte repede îndrăgît

de săteni datorită implicării sale în activitatea culturală din Giroc, preluând corul, fanfara și o formație decălușeri, de la vrednicul învățător Mihai Bocșa. La ruga din anul 1935, corului i se sfințește un frumos drapel național sub conducerea părintelui Horia Vișoiu, corul dă răspunsurile liturgice în biserică și organizează, participă la diferite serbări cultural-bisericești unde ia premii și mențiuni.

Pe lângă activitatea culturală pe care o desfășura conducând fanfara și corul din Giroc, preotul Horia Vișoiu a fost un nume bine cunoscut în presa timișoreană, editând „Calendarul Girocului”, iar anual „Graiul Românesc”.

Preotul Horia Vișoiu a fost un bun orator, de aceea după eliberarea Basarabiei, de sub ocuparea sovietică a participat timp de doi ani la misiunea de refacere a bisericilor și provăduirea credinței strămoșești. La revenirea în țară a scris o carte despre cele văzute acolo „Misiunea

sfântă în Basarabia dezdrobită”. Din această cauză, a suferit mai târziu când la putere au venit comuniștii, fiind condamnat timp de doi ani de zile în lagărul de muncă forțată de la hidrocentrala Bicaz.

Era un patriot împătimit, scriind într-un articol următoarele: „...îți zic fie urmaș al vitejilor Decebal și Traian: Deșteaptă-te! Deșteaptă-te trebuie să fie semnalul de alarmă care să te trezească din somnul toleranțelor prea îngăduitoare”. Iar într-una din predicile sale spunea: „Să privim deci, frați români, ogorul sufletelor noastre de toate buruienile deznădejdi, a dușmăniei și necredinței, ce străinii au căutat să ni le strecoare în suflete și atunci nu vom mai putea nedăjdui într-o viață mai bună și fericită, spre binele nostru și al neamului românesc.”

Preotul Horia Vișoiu s-a îngrijit de biserica ortodoxă din Giroc, restaurând-o în anul 1966. Cu sănătatea

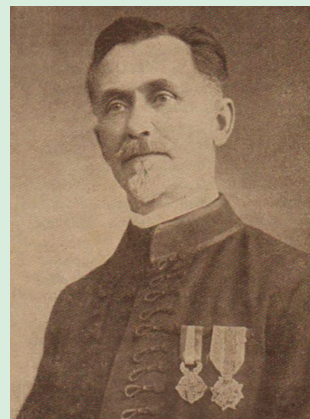

Pr. Horia Vișoiu și șeful Garnizoanei Giroc, Dimitrie Rotariu

subredă, ține ultima slujbă în luna ianuarie a anului 1978, iar în luna următoare moare, fiind înmormântat în cimitirul din str. Cosminului din Timișoara.

MARIUS MATEI

Pr. David Voniga

Oricum ni L-am imagina și oricum am încerca să-L exprimăm, în ființa lui nu L-am puteam cuprinde deoarece: despre Dumnezeu, ca ființă mai presus de fire, mintea premărginită a omului nu-și poate forma o concepție clară și deplină, căci mărginitul nu poate cuprinde și nu poate înțelege pe Cel nemărginit. În concepția disciplinelor teologice, Dumnezeu este cel mai curat spirit, este ființa supremă și absolut perfectă, este cauza primară și stăpânul a tot ce există în afară de El. A forma o idee clară despre Dumnezeu și a-L defini este absolut imposibil. Sfântul Augustin zice că e mai ușor a ști ceea ce nu este Dumnezeu, decât ceea ce este Dumnezeu. Dacă mintea noastră debilă și mărginită L-ar putea cuprinde și L-ar putea exprima, atunci n-ar mai fi nemărginit și nu ar mai fi nici absolut și deci n-ar fi nici Dumnezeu.

Dar o cunoștință atât de deplină și atât de perfectă a ființei lui Dumnezeu nici nu e chiar necesară pentru noi. Pentru noi este de ajuns cunoștința ce o putem avea despre Dumnezeu din cunoașterea cauzelor existenței universului, a ordinii și armoniei ce stăpânesc în univers, precum și din cunoașterea scopului acestei existențe, ordine și armonii.

– Continuare în pagina a 2-a –

Pr. David Voniga

– Continuare în pagina a 2-a –

E de ajuns cunoștința ce ne-o propune Biserica despre Dumnezeu, ca Creator al Cerului și al Pământului; ca ființă Atotputernică, Vecinică, Nemărginită, Necuprinsibilă, fără de început și fără de sfârșit, unică, neschimbabilă, în sine și afară de sine, Preasfântă și Preafericită, mai mare și mai puternică decât tot ce afară de El este și se poate închipui.

Ființa lui Dumnezeu deși nu o putem cuprinde, nici exprima, nici defini, dar putem cunoaște într-o formă mai mărginită din manifestările sale numite descoperire naturală și supranaturală (v. art. revelațiunea). Prin aceste două manifestări ni se înfățișează Dumnezeu într-atâta să ne putem forma o noțiune aproximativă despre ființa Lui.

Dar între acestea două mijloace de a cunoaște pe Dumnezeu trebuie să distingem o mare deosebire; deoarece altfel cunoaștem pe Dumnezeu prin revelațiunea supranaturală și altfel pe cale naturală, adică altfel din manifestațiile naturii și altfel prin grația lui Dumnezeu, care ne luminează mintea și ne îndreaptă priceperea.

Cât privește cunoașterea lui Dumnezeu pe cale naturală, adică prin rațiune, avem posibilitatea de a găsi argumente pentru descoperirea și cunoașterea ființei și a existenței lui Dumnezeu. Pentru dovedirea rațională a acestei ființe a existenței ne servesc următoarele argumente:

- argumentul Cosmologic, prin care ajungem de la existența contingentă a lumii la existența absolut necesară a lui Dumnezeu. Realitatea unei lumi contingente invocă existența unei ființe de la care acea lume contingentă își are existența. Existența reală a lumii nu are nevoie de demonstrare, deoarece este evidentă ci numai contingentă ei. Astfel argumentul cosmologic demonstrează că lumea, fiind contingentă (ce poate fi și ce poate a nu fi), nu-și are existența de la sine și prin sine – absolut necesară – de la care îi condiționează existența; și această ființă este Dumnezeu.

- argumentul teologic sau fizico-

teologic, care afirmă existența lui Dumnezeu din înțelepciunea cu care s-a fixat scopul asistenței fiecărei creaturi din lume. În natură întâmpinăm cea mai mare variație și totuși o admisibilă armonie și proporție între ființele singuratică și întreg. Această ordine și armonie din natură nu poate fi accidentală, deoarece ar fi schimbătoare și trecătoare, iar în lume vedem o armonie universală constantă și neschimbată. Prin urmare trebuie să existe o ființă care nu numai că a creat și susține lumea, ci o și guvernează cu înțelepciune – și această ființă este Dumnezeu.

- argumentul ontologic, care demonstrează existența lui Dumnezeu din însuși spiritul nostru. Ideea despre Dumnezeu o găsește omul în sine. Deci a cugeta despre Dumnezeu este o necesitate a spiritului omenesc, iar cugetând despre El, nu-L poate cugeta decât numai ca existând în realitate. Cel ce neagă asistența lui Dumnezeu, acela neagă o idee, nu un principiu care este în el însuși și în spiritul său.

- argumentul istoric dovedește că ideea despre Dumnezeu – oricât de întunecată – dar s-a aflat și se află la toate popoarele. Cicero, păgân, zice însuși că nici un popor nu este atât de sălbatic încât să nu știe că trebuie să aibă un Dumnezeu, deși nu știe că ce Dumnezeu trebuie să aibă.

Iar Plutarch zice că popoare fără case, fără locuri, fără legi, fără învățătură – dar fără Dumnezeu, fără rugăciuni, fără ceremonii, fără sacrificii nu există și nici n-a existat niciodată. Iar acest consens universal și constant al tuturor popoarelor nu se poate explica altfel, decât din explicarea naturală a omului către ideea lui Dumnezeu sau din amândouă odată. Dar istoria nu demonstrează numai existența lui Dumnezeu și credința popoarelor în existența lui, ci demonstrează totodată și necurmata manifestare a providenței divine prin nenumăratele evenimente epocale din istorie, care nu se pot atribui nici puterii, nici înțelepciunii și nici planurilor omenești.

- argumentul moral sau etic demonstrează existența lui Dumnezeu din conștiința omului. Conștiința este vocea lui Dumnezeu în om. Este

legea naturală, care impune binele și ne oprește de la rău, care consolează și pedepsește după dreptate și deci ni se prezintă ca o lege morală, iar aceea lege morală care se manifestă în conștiința omului, însă trebuie să aibă un autor. Iar autorul nu poate fi decât Creatorul firii omenești: Dumnezeu. Din descoperirea naturală și supranaturală a lui Dumnezeu din care putem cunoaște ființa și existența lui Dumnezeu, putem cunoaște și însuși-rile și perfecțiunile lui, care toate sunt identice cu însăși ființa dumnezeirii.

Iar după concepția și credința creștinească, însușirile lui Dumnezeu, ca perfecțiuni ideale nu sunt de așa natură, că s-ar putea schimba ori că ar putea înceta vreo dată, ci sunt *inerente ființe Dumnezești* și formează însăși Dumnezeu Lui. De exemplu, Dumnezeu nu numai că are sfințenie, inteligență, bunătate etc. dar El însuși este sințenia, inteligența, bunătatea, etc. Iar aceste însușiri și perfecțiuni ale lui Dumnezeu sunt:

spiritualitatea care consistă în ființa sau în natura perfectă, simplă, necompusă, imaterială, rațională, liberă și nemuritoare a Lui Dumnezeu.

Infinitatea sau nemărginirea, o perfecțiune fără măsură și imperceptibilă de mintea omenească (Mat. 5.48 ; Ps. 145. 3; Marc. 10, 18 ; I. Tim. 1.17; 6.16; Ps. 24.12) ca infinit și nemărginit este mare și neexprimabil (Iov. 36.26. Ps.145.3) este singur sfânt, singur bun, singur puternic, singur prea înțelept etc. (I. Tim. 6.15; 1.17; I. Sab. 22) ; este glorios și este Împăratul mării (Ps. 24.10. 26.3)

Antusia sau Ateitatea, prin care își are ateitatea prin sine și de la sine *Eu sunt și mai înainte de Mine n-a fost alt Dumnezeu și după mine nu v-a fi altul* (Isaia 43.10, Rom.11.35) El este primul, începutul și sfârșitul: *Eu sunt Alfa și Omega - începutul și sfârșitul* (Apoc. 1.8.) și *El este izvorul vieții* (Ioan 5.26, Ps. 36.10)

Independența, în voința, în sfaturile și faptele Sale (Fapte 17.24.25, Isaia 40.13.14, Rom. 11.35.36, Ps. 50.12.119)

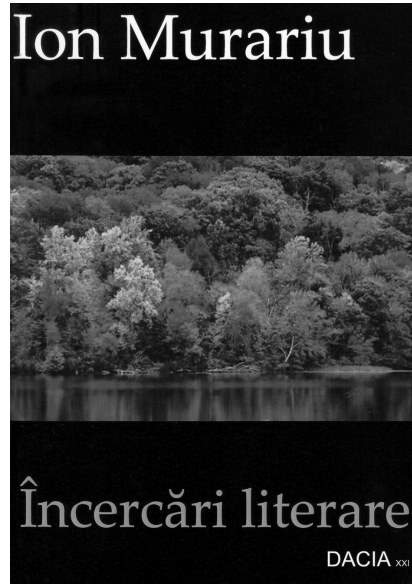
– Continuare în numărul viitor –

Ion Murariu: „Încercări literare”

Cu modestia care îl caracterizează, prof. Ion Murariu își intitulează recentul volum „Încercări literare”, apărut la Editura Dacia XXI din Cluj-Napoca, în anul 2011. Cartea însumează poezii (ce ar fi trebuit grupate în capitolele „Literice”), trei schițe sub titlul „Unde ești, copilărie”, apoi „Creionări”, „Martor în revoluție – File de jurnal”, „Cărți și autori” și „La obârșie, la izvor”, tablete publicate aproape toate în revista „Lumina satului” din Giroc al cărei redactor-șef a fost în cei șaptesprezece ani de apariție.

Poeziile lui Ion Murariu îmbracă în haina metaforei sentimentul iubirii, o iubire plină de speranță, dar și umbrită de tristețe: „În arbori nici o frunză nu mai este/-E semna că suntem la-nceput de iarnă-/S-au risipit ca vraja din poveste./Curând fulgi mari, de sus, or să se cearnă.” (Elegie de iarnă), Portretul ființei iubite este diafan, fermecător și

fragil: „Ai mersul căprioarei din fânaț./Plutirea moale-a lebedei tăcute/Și dorul meu adânc și fără sat/Te-nvăluie tăcut, pe neștiute.” (Schiță de portret).

În paginile de proză autorul surprinde chipuri de oameni din lumea satului și întâmplări din vre-

mea copilăriei, la care a fost martor și pe care le narează convingător și cu talent: Moșu', Mutu', Baba Chia, Dom` văsători, Omama.

Filele de jurnal „Martor în revoluție” relatează evenimente cutremurătoare, în care realitatea depășește orice imaginație.

Capitolul „Cărți și autori” înfățișează aspecte din lumea satului, obiceiuri și preocupări actuale. Și ca o încununare a acestei „Antologii de autor” sunt rândurile închinare Magistrului G. I. Tohăneanu („Când amintirile...”), cel care i-a fost îndrumător și prieten profesorului Ion Murariu.

În ciuda unor greșeli de redactare și de tipar care aparțin în exclusivitate Editurii, volumul „Încercări literare. Publicistică. (Antologie de autor)” selectează cele mai reușite creații ale autorului, publicate de-a lungul timpului în reviste sau în volume personale.

ION ALBU

O nouă reușită pentru ReCoMESPaR

Un început în pași mari și repezi, ReCoMESPaR (Rețeaua Colecțiilor și Muzeelor Etnografice Sătești Particulare din România) împreună cu partenerii săi, Muzeul Național al Țăranului Român București, Universitatea Națională de Arte din București, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu și Complexul Național Muzeal ASTRA, în data de **14 septembrie 2012**, au organizat vernisajul expoziției „Recuperări, restituiri, restaurări”.

Expoziția a făcut parte dintr-un proiect mai vast (Colecții etnografice particulare din România. Restaurarea patrimoniului cultural material, o cale spre dezvoltarea durabilă), finanțat de Administrația Fondului Cultural Național, astfel vizând restaurarea unor obiecte de patrimoniu care nu aparțin muzeelor etnografice, al căror patrimoniu

este protejat de autorități și instituții de cultură centrale sau locale, ci unor colecții etnografice particulare. Cu această ocazie s-a realizat un catalog al acestei

expoziții cu povestea fiecărui colecționar și a fiecărui obiect restaurat și expus. Printre acești colecționari s-a aflat și giroceanul nostru, Marius Matei.

Pentru prima dată, studenți restauratori din universități renumite și posesorii unor colecții etnografice de mare interes cultural s-au întâlnit pentru a salva patrimoniul, recuperând obiectele, restaurând și chiar restituindu-le circuitului cultural. Sprijiniți de cadre universitare și de specialiștii de la Complexul Național Muzeal ASTRA, studenții au restaurat obiecte din ceramică, lemn, piele, textile, fiind aduse din 23 de colecții particulare răspândite în toată țara. Expoziția a prezentat obiectele restaurate, însoțindu-le de fișe și fotografii selectate din documentația de restaurare.

După vizitarea expoziției a avut loc întâlnirea anuală a membrilor rețelei în sala bibliotecii muzeului unde a avut loc o sedință cu toți membri fondatori ai rețelei.

FABIANA MATEI

Aniversare Banatului

Începând cu Evul Mediu, Banatul s-a aflat mereu la periferia regatelor, imperiilor, statelor.

Nenumărați cronicari, călători, istorici, geografi etc. au încercat, de-a lungul secolelor, să surprindă specificul acestui ținut aparte, aflat mereu la margine, mereu între frontiere.

Timișoara, viitorul centru al Banatului, ajunge la începutul sec. al XIV-lea chiar capitala temporară a Imperiului angevin (1215-1323), reședința lui Carol Robert de Anjou, rege al Ungariei și un puternic centru al luptei anti-otomane. E drept, un centru simbolic, aflat însă, în realitate, strategic, la periferie.

Același amplasament îi este rezervat Banatului de către otomani după bătălia de la Mohács (1526), dar mai ales după cucerirea Timișoarei de către armatele otomane (1552). Cetatea și ținutul se află vreme de 150 de ani la marginea Imperiului Otoman, parcă la capătul lumii.

În construcția identitară bănățeană, momentul trecerii Banatului de sub stăpânirea turcească, la 21 iulie 1718, sub stăpânirea habsburgică, a jucat rolul de act fondator.

În urma semnării tratatului de la Passarowitz, Imperiul Otoman pierde Banatul, Serbia de Nord (inclusiv Belgradul), Nordul Bosniei și Oltenia, în favoarea Austriei.

Banatul este anexat Imperiului Habsburgic, la 28 iunie 1719. Împăratul a semnat decretul care numea Administrația Banatului și stabilea sediul acesteia la Timișoara, care devenea astfel „Țară de Coroană” – provincie a Imperiului Austriac cu statut special, aflată temporar sub coordonarea Curții de la Viena.

Primul guvernator este numit Conte Florimond de Mercy.

Acest statut este consecința directă a unei poziționări teritoriale faste: nod strategic militar, economic, politic, aflat la granița cu Imperiul Otoman, intersecția drumurilor comerciale spre Balcani, așezare provincială de-a lungul principalei căi fluviale a Europei.

Din acest moment, începe noua istorie a Banatului, transformat în creuzet unde se întâlnesc și se contopesc civilizații și culturi, într-un ritm accelerat, care dizlocă tradiții și edifică un alt model. Această construcție modernă e fondată pe o viziune tipic iluministă, specifică reformismului austriac, dictată de raționalitate, pragmatism, cosmopolitism, emancipare prin educație și proces tehnologic.

Toate aceste principii se transformă în seturi de politici, de la cele

demografice (valuri succesive de colonizare) la cele economice, fiscale, sociale și urbanistice, educaționale, culturale.

Multe dintre ele au un caracter novator nu numai în zonă, ci în ansamblul imperiului și chiar al Europei, fapt pentru care Banatul a fost numit „laboratorul” unde s-au experimentat cu succes diferite proiecte între care cele mai spectaculoase s-au dovedit sistemul de colonizare și punerea în practică a unor noi tehnologii în agricultură, hidrologie, industrie, transporturi, iluminat public etc.

Banatul începe să fie perceput treptat ca un pământ al făgăduinței, devine ținta a sute de mii de oameni porniți de la casele lor în căutarea bunăstării. Așa s-au întâlnit de-a lungul timpului, au coabitat și s-au respectat 20 de etnii și grupuri etnice, precum și opt confesiuni religioase.

Toate acestea au dus la mitul Banatului ca paradis multiethnic, un model de coabitare a etnităților conlocuitoare și o excepționa-

lă forță de asimilare, performanța unor sinteze de civilizație de negăsit sau greu de găsit, în alte zone, Banatul devenind de-a lungul timpului un model, în care conflictele etnice sau religioase nu există.

MARIUS MATEI

Despre deportarea nemților din Giroc

– O sinteză tulburătoare –

S-au împlinit în acest an, la mijlocul lunii ianuarie, 67 de ani de la deportarea nemților din Giroc, alături de alți sute de mii de etnici germani, din Banat și din alte regiuni ale țării, în URSS. În 17 ianuarie 1945, grupuri de jandarmi însoțiți de soldați ruși și civili giroceni, au început percheziționarea tuturor familiilor de nemți, „ridicând” toate femeile între 18 și 30 de ani și bărbații între 17 și 45 de ani, ducându-i la primărie, iar după două zile erau imbarcați în vagoane de marfă și transportați în URSS, unde, în lagăre de muncă au fost puși să lucreze în mine, șantiere sau colhozuri pentru „refacerea țării”. Iată cum descria în anul 1995, într-un interviu acordat revistei „Lumina satului” din Giroc, doamna Franciska Löchinger momentul deportării:

„Aveam 23 de ani pe atunci. În acea zi de ianuarie 1945, plecasem cu fratele meu, Adam spre prăvălia lui Stelzner. Pe drum, ne întâlnesc niște oameni trimiși de autorități să ne ducă la Primărie. De aici,

la Freidorf, cu toți ceilalți. Ne-au urcat în vagoane de marfă păzite. Trei săptămâni am tot mers înfruntând gerul iernii până am ajuns în lagăr. Erau acolo mii de oameni... Am stat în barăci, ne-am făcut singuri cuptoare. Am lucrat și eu în mină un an și jumătate, câte opt ore pe zi. Apoi, într-o echipă

de zidari... În 1951, toamna, ne-am întors acasă și, ca și când nu ne-ar fi fost de ajuns cele îndurate, ne mai rețin trei luni într-un lagăr lângă Ploiești.”

Dintre nemții din Giroc au avut o asemenea soartă următoarele persoane: Franziska Fendler, Schmadl Anna, Petla Elisabeth, Schipfer

Iosef, Rohs Magdalena, Mellinger Therezia, Gerber Katharina, Grundhauser Katharina, Grundhauser Magdalena, Hipp Terezia, Löchinger Adam și Franciska, Frey Therezia, Frey Katharina, Frey Barbara, Blum Elisabeth, Kunz Peter, Furak Iosef, Krebs Franz, Schannen Anna și Keller Magdalena. Un mic grup a reușit să se ascundă și să scape de deportare. Bolnavii au fost trimiși acasă în anul 1947: Hipp Therezia, Fendler F., Schmadl A. și Gerber K., iar restul, în anul 1951, când au fost eliberați și s-au întors în Giroc. În urma deportării părinților, mulți copii au rămas în sat, fără părinți, în îngrijirea bunicilor.

În timp ce, în ianuarie 1945, din lagărele de exterminare de la Auschwitz-Birkenau sunt salvați ultimii supraviețuitori, în majoritate evrei, sute de mii de etnici germani de la noi și de aiurea urcau treptele unui alt calvar. De ce atâta suferință, cu ce au greșit unii și ceilalți și mai ales față de cine?

Prof. OCTAVIAN GRUIȚA
Prof. ION MURARIU

Serbarea svabilor bănățeni la Timisoara

– Oktoberfest 2012 –

Anul acesta, la Timișoara, a avut loc, în data de 14 octombrie, la ceas de seară, în sala Forumului German și a Casei Guttenbrunn, Oktoberfest 2012.

Oktoberfest – în traducere „Sărbătoarea lui octombrie”, în dialect d’Wiesn, este una din cele mai mari serbări populare din lume. La acest eveniment au participat invitați speciali, precum: primarul Timișoarei Nicolae Robu, prefec-

tul județului Timiș Eugen Dogariu, secretarul de stat al României,... ministrul Landtag-ului Bavariei Barbara Stamm, secretara de stat a Germaniei... cărora li s-au alăturat alți 500 de invitați, șvabi bănățeni, atât din Timișoara, cât și din alte localități din Banat.

Petrecerea și voia bună au fost întreținute de orchestra Teatrului German de Stat din Timișoara, alături de soliștii: Dana B.... și

Harry, care i-au antrenat să danseze valsul și polka pe dansatorii Ansamblului Banater Rosmarein al Forumului German din Timișoara, cât și pe restul invitaților.

Evenimentul a fost unul de amploare și s-a dovedit o mare reușită.

CLAUDIU GLĂVAN
Instructorul Ansamblului
Banater Rosmarein

Poezii

Cântec dă toamnă

în amintirea
lu Ceaica Marius

Dodă, nu îți spun pă nume,
Haige să culejem brume
C-o trecut vara în taină
Niși urâtă, niși pre faină.
Anii ni s-astrâng în păr
Tăt fujind dă agevăr,
Pași-s grei, spinarea frântă,
Vremea tăt mări trist ne cântă
Cinereața noastr-apusă
Și dă vântu vrâstii dusă.
Bace vântu pă pociacă,
Iar bureaga ne îneacă.
Frunză galbene și moarce
Ne dau vremea dăoparce
Ș-aduc verile în gând
Șe-or pierit rând pă rând,
Tristățile bat în poartă:
Tātu-i mort și viața-i moartă.
Pră cărările zuitace
(Bruma pică, vântu bace),
Sprijonit în bātu-ăl cârn
Vin la cine să-ț atâr
Cunună dă flori dă iarnă,
Sâta vremii să le șearnă
Io mă-ntrăb (a căcea oară?)
Oare oi măi pringe-o vară
Să mă șpățâresc cu cine
Prântră flori și bolbocine
Cum fășeam noi măi dămurt:
Tu să cânt, io să ce-ascult
Și pă umerile-ț stâng
Lacrămi moi dă flori să strâng...

PĂTRU CHIRA

Debut

Somn

Picătură de somn cernită pe sub gene,
Ochii să îmi fereci sub pleoape de petale.
Noapte liniștită, lasă-l pe Moș Ene
Să îmi trimită vise sub cerul de opale.

Să trimită vrăbii zgribulite-n paie
Aprinzând lumini pe cerul de cărbune,
Să stingă ușor a soarelui văpaie
Și-n țara lui de vise, pe toți să ne adune.

Lasă-i vorba dulce să pătrundă-n minte,
Lasă-i cântecul să înnoade gene,
Să șoptesc, alene, dulcile cuvinte
Să cad în visare sub ale nopții trene.

ALEXANDRA PIENARU

Cu buricul gol

Doamnie cum îi lumea asta, și v-o dzâc fără ocol
Umblă fecile a bolânda, tăce cu buricul gol
Stau pră inimă cu mâna și vă dzâc că m-am spăriat
Am ghingit că șlog m-apucă, când pră uliți m-am preumblat
Îmbrăcace, dăzbrăcace, în pișioare cu sandale
Dar la mijloc dă rușânie, tăce cu buricu afară
Am văzut și m-am spăriat, la una când m-am uitat
Vr-o tri bumbi dai dă strălușie, pră buric i-o agățat
Io dzâc că-s fece dă școală, că nu îs măi răsărice
Dă-mbrăcace ca tăți drașii, dă șinie or fi școlice
Șie dzâc dascălii dâș școală, că asta îi treaba lor
Când le vād așa prân clasă, tăce cu buricul gol
Ori n-au mamă, sau n-au tată, dă-s ca dracu îmbrăcace
Ori că nu le vād părinții că-s dâș sat și îs dăparce
Dar rușânea îi măi mare, că umblă tăt dăzbrăcace
Muieri cu copii dă mână, bag sama că-s măritace
Nu au oțără dă rușânie, că să uită ăla micu
Cum îi mama îmbrăcată, dă i să vege buricu
La noi la sat îi dă mirare, m-o dzâș Mitruț a lu Moș Mincu
Că-n șaidzâși dă ani la baba, el nu i-o văzut buricu
Dă-l aduși cumva la oraș, și-l laș pră centru la șpățări
Cund ajunje acas la baba, i-l dușie girept la cimitiri
Că ai inimă mai slabă, nu reziși nișicât dzâși hopa
Și-o ajunji acas sa-ți câce ALELUIA taica Popa.

VASILE BUCUR

Extraconjugală (după Eminescu)

Pe lângă plopul fără soț,
Avem o bucurie:
O oră tu ești fără soț
Și eu fără soție.

Paradox

Fântânarul sapă, sapă
Până când găsește apă,
Iar bețivul bea și bea
Și nicicând nu dă de ea.

Epitaful

Vorbe tari, dar cu măsură,
Spuse de un om cuminte:
Ultima împunsătură
Pentru cel ce n-o mai simte.

IONEL IACOB-BENCEI

Breviar cultural

Sărbătoare la Sopotul Nou

La Sopotul Nou, în mirifica Țară a Almăjului, a avut loc un eveniment cultural de excepție: Simpozionul Internațional „Oameni de seamă din Banat” a ajuns la cea de-a XVI-a ediție, în colaborare cu Societatea cultural-artistică „Tibiscus” din Uzdin (Banatul sârbesc).

În prima parte, numeroși participanți, localnici, invitați, oficialități, după liturghie, au asistat în prezența Presfințitului Părinte Lucian, Episcopul Caransebeșului, la dezvelirea unei plăci memoriale a preotului protopop Gheorghe Țunea, slujitor mulți ani al parohiei ortodoxe din această comună.

În partea a doua, timpul fizic s-a dovedit neîndestulător pentru numeroasele comunicări științifice ce urmează să apară într-un volum, printre care se numără și cea intitulată „Cuvântul de pomenire pentru Ioan Aga”, autor fiind Ion Murariu.

Totul s-a încheiat cu o agapă creștinească, oferită de autoritățile locale în sala căminului cultural.

Girocul, într-un program multicultural

Este binecunoscut faptul că fenomenul multiculturalității se bucură de tot mai mare atenție în zilele noastre. Dacă frontierele țărilor nu se suprapun cu cele ale culturii, cea de a doua, cultura, ne deosebește de alții, dar ne și apropie, dobândindu-și astfel o dublă însemnătate. Presa și literatura au un rol deosebit în păstrarea identității naționale, dar reprezintă totodată, un important mijloc de cunoaștere reciprocă între comunități.

În acest spirit s-a desfășurat la Zrenianin (Serbia) în zilele de 6-7 aprilie a.c., a doua ediție a Simpozionului Internațional organizat de Institutul de Cultură al Românilor din Voivodina și Institutul de Studii Banatice „Titu Maiorescu” din Timișoara, Filiala Academiei Române.

În prima zi a lucrărilor simpozionului, au avut loc lansări de carte din Biblioteca Banatica Timișoara,

precum și prezentarea Bibliografiei Românilor din Voivodina.

În deschiderea lucrărilor celei de a doua zi, au participat oficialități: ministrul culturii în Guvernul Voivodinei, Milorad Giurici, reprezentantul municipalității Zrenianin, precum și atașatul cultural al Românilor la Belgrad.

S-au desfășurat apoi lucrările împărțite pe două secțiuni: Literatura în Banat (moderată de Nicu Ciobanu, Crișu Dascălu) și Funcțiile presei românești în Banat și figuri de jurnaliști (moderatori: Florin Ursulescu, Ioan Traia).

Printre cele 27 de comunicări s-a aflat și cea prezentată de prof. Ion Murariu, intitulată „Revista *Lumina satului*, mesager al culturii în Giroc”. Totodată au fost oferite reprezentanților Institutului volume din cărțile noastre: antologia „Condeierii noștri”, micromonografia revistei *Lumina satului* albumul cu reproduceri din creația plastică a lui Ioan Aga.

Evenimentul a constituit un nou

Monografistii satelor bănățene - Ediția a IV-a

În data de 12 mai 2012 la Muzeul Satului Bănățean din Timișoara s-a desfășurat evenimentul cultural „Întâlnire cu monografistii satelor bănățene” ediția a IV-a, unde au participat mai mulți monografiști din județele Timiș, Caraș-Severin și Arad. S-au prezentat ultimele monografii scrise de către autorii lor, apoi au suscitât vii discuții și elogioase aprecieri la adresa acestor împătimiti cercetători ai istoriei locurilor natale. De asemenea s-a dezbătut problema traducerii lucrărilor istoricilor maghiari și germani legate de Banat. Fără a se găsi o soluție concretă a acestei probleme, se vor căuta în viitor oameni capabili să facă aceste traduceri cât mai fidel, fiind imperios necesare scrierii oricărei monografii din Banat, datorită bogăției de informații pe care le conțin.

Moderatorul evenimentului, muzeograful Ioan Traia, a prezentat colegilor norme de redactare a monografiilor, atât variantele mai vechi, cât și cele mai noi (sistemul Harvard) necesare pentru a întocmi corect o lucrare științifică. Este regretabil că

prilej de afirmare a unei părți din valorile culturale girocene și de cunoaștere reciprocă dintre noi și comunitatea românească din Serbia.

Eveniment

La Vladimirovăț - Petrovasela (Serbia), în data de 23 iunie a.c., reprezentanții publicațiilor rurale românești care apar în Banatul sârbesc au hotărât să se constituie într-o filială aparținând Asociației Publiciștilor din Presa Rurală din Banat, deja existentă, cu sediul în Timișoara.

În acest fel se asigură o colaborare viitoare mai fructuoasă privind păstrarea spiritualității satului românesc bănățean prin publicații și proiecte culturale comune.

Totodată s-a ales și consiliul de conducere al filialei, alcătuit din Traian Căta (președinte), Iancu Murărescu (vicepreședinte), Lucia Savu (secretar), Octavian Suciuc (casier), Mircea Lelea (membru).

În final s-a făcut schimb de publicații între cele două comunități aparținând Banatului.

Prof. ION MURARIU

Academia Română nu a întocmit un sistem unic de redactare a lucrărilor științifice, ceea ce ar fi eliminat diversitatea sistemelor de redactare folosite în prezent.

Întânirea s-a desfășurat într-o atmosferă plăcută, constructivă și benefică pentru toți participanții la acest eveniment cultural ce are o lungă și bogată tradiție în Banat.

Au participat: prof. dr. Ioan Hațegan, dr. Bodo Barna (Timișoara), Albu Ioan (Răcăldia), Dan Buruleanu (Timișoara), Sergiu Soica (Comloșu Mare), Marius Matei (Giroc), Gruți Octavian (Giroc), Ion Murariu (Giroc), Ghiță Blejușcă (Săcălaz), Ștefan Tomoiagă (Săcălaz), Adrian Deheleanu (Timișoara), Paul Pirea (București), Pavel Panduru (Prigor), Gheorghe Rancu (Șopotu Vechi), Dănilă Sitaru (Rudăria), Petru Opruț (Voislova), Doru Sinaci (Arad), prof. dr. Petru Ursulescu (Curtea), Gheorghe Lungu (Sacoșu Mare), Valentin Bugariu (Birda), Adrian Deheleanu (Timișoara).

IOAN TRAI

Despre „Jurnalul de Recaş”

Primul număr a apărut în 2005 sub finanțarea Consiliului Local și a Primăriei Recaş. Tirajul este de 3.000 exemplare la fiecare apariție. Frecvența apariției – trimestrial. La începuturi ziarul putea fi achiziționat la o sumă modică. Începând de la al V-lea număr, costurile acestuia sunt acoperite integral de autoritățile locale mai sus amintite, astfel jurnalul se distribuie gratuit în toate localitățile aparținătoare.

Domeniile abordate: Istorie locală, administrație, hotărâri ale Consiliului Local, probleme sociale, evenimente locale, învățământ, religie, cultură, sport, poli-

ție, informații europene, anunțuri, publicitate, diverse oportunități, informații utile, lume,

De 13 numere încoace redactorul este Silvia Harhătă (angajat al Primăriei Orașului Recaş,

telefoane utile, mersul trenurilor, stare civilă, calendare.

Colaboratori de-a lungul anilor: directori, cadre didactice, elevi de la toate școlile de pe raza orașului Recaş, preoți; funcționari publici, bibliotecarul orașului, reprezentanți ai instituțiilor, ai cultelor religioase, etc.

în cadrul biroului Punct de Acces Public la Informație, din 2007), care realizează 90 % din articole, iar Daniel Todor (angajat la același birou) se ocupă de grafica ziarului. Jurnalul este realizat integral la Recaş, doar tipărirea se face la tipografie în Timișoara.

Prezentarea revistei „Cenăzeanul”

Din dorința de a oferi cenăzenilor file din istoria Cenăzeanului a luat ființă Revista Cenăzeanul, un periodic de opinie și informare socio-culturală. Ideea editării unui ziar local aparține profesorului Gheorghe Doran, cel care a tipărit câteva numere

Primul număr și cele ce au urmat din anul 1993 îi au ca redactori pe Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Ion Savu și Ion Strungariu. În continuare pentru anii 1994 și 1995, rămân Gheorghe Anuichi și Gheorghe Doran, cărora li se alătură Ioan

Ioan Popovici și Ioan Radu; în anul 2000 Ioan Popovici se retrage, astfel încât colegiul se restânge la patru redactori. Începând cu anul 2001, li se alătură Lucian-George Doran.

Atrași de mirajul publicației, îi putem numi pe câțiva colaboratori ocazionali și anume: Preot Covaci Gheorghe, Dr. Velciov Petru, Preot Gheorghe Plavsity, Dan Poenaru, Viorel Coifan, Slavomir Gvozdenovici, Sfetozar Jivanov, Dragan Ristici, Ion Hațegan, Geo Galetar, Preot Ilievici Pera și mulți alții.

Din conținutul celor 11 pagini ale revistei Cenăzeanul putem amintii rubrici ca: Viața spirituală, Intellectualitate Europeană, Moștenire, Să ne jucăm cu focul, Turismul Cultural, Agricultura azi, Reporterii Raportează, Poesis, etc.

din ziarul școlar *Abecedarul*, apărut sub egida Școlii Generale din Variaș, județul Timiș. Astfel încât meritul apariției publicației revine întru totul celor care au participat la nașterea primului număr cât și a sponsorilor acesteia și anume: Alexandru Ambruș, Gheorghe Doran, Ion Savu, Ion Strugariu și Vasile Târziu.

Popovici, iar pentru anii 1997 și 1998 colegiul de redacție se mărește, fiind format din: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Dan Groza, Elena Flonta, Carmen Giuricin, Ioan Popovici, Ion Savu și Sava Vlașcici. În următorii ani, 1998 și 1999, strădania apariției revistei este asumată de Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Dan Groza,

Colegiul de redacție:

Redactor-șef: Marius Matei;
Secretar de redacție: Claudiu Glăvan
Redactori: Prof. Ion Murariu; Prof. Octavian Gruțița; Petru Chira;
Vasile Bucur; Dorin Aga; Sever Lazăr
Colaboratori: Ionel Iacob-Bencei; Ion Albu; Prof. Ioan Traia;
Fabiana Matei; Alexandra Pienaru
Tehnoredactare: Dorin Davideanu
e-mail: luminagiroceana@yahoo.com

Această revistă este afiliată Asociației Publiciștilor Presei Rurale în Banat

Tipărit la

Editura **Eurostampa**
Timișoara

Bd. Revoluției din 1989, nr. 26
Tel.: 0256-204816
edituraeurostampa@gmail.com
www.eurostampa.ro